
Europese maatregelen ter bestrijding van terrorisme

Prof. Dr. Gert Vermeulen

Colloquium 'Europese antiterrorisme-wetgevingen
en de bescherming van de fundamentele rechten
en vrijheden - Brussel, 27 februari 2004

Structuur

- > EU en antiterrorbeleid vòòr 11/09/01
- > EU en antiterrorbeleid na 11/09/01
  - > algemeen
  - > kaderbesluit terrorisme
  - > kaderbesluit Europees aanhoudingsmandaat
  - > transtalantische politie- en justitiesamenwerking
- > conclusie

EU en antiterrorbeleid vòòr 11/09/01

- > midden '70: terrorisme catalysator EU-integratie JBZ
  - > RvE ETV 1977
  - > EG/EPS
    - > Trevi
    - > Giscard d'Estaing - Espace judiciaire européen' – Dublin 1979
- > begin '90: expliciete bekommernis in EU-integratie JBZ
  - > Trevi/EDE – SUO – Europol gemandateerd + Centre of Excellence
  - > EU-Uitleveringsverdrag 1996
    - > politieke exceptie/dubbele incriminatie geschrapt voor terreur
- > eind '90: blijvend van centraal intern belang voor EU-LS
  - > institutioneel (A'dam): nieuw rechtsinstrumentarium
  - > blijvend centraal in 'ruimte vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid'
  - > behoort tot kernmisdrijven EU
  - > interne EU-kwestie – geen belang in relaties met derde staten

EU en antiterrorbeleid na 11/09/01

- > JBZ-Raad 20 september 2001
  - > aangenomen EU-maatregelen aanscherpen
  - > uitbouw ruimte 'VVR' versnellen
- > Europese Raad 21 september 2001
  - > goedkeuring actieplan ter bestrijding van terrorisme
  - > ontwikkeling/ratificatie internationale instrumenten
  - > coördinatie EU-beleid: stappenplan
    - > Raad Algemene Zaken
      - > algemene aansturing
    - > Transportraad
      - > luchtvaartbeveiliging
    - > Ecofin-Raad (met JBZ-Raad)
      - > maatregelen tegen financiering + lijsten

EU-stappenplan inzake JBZ-terreurbestrijding

- > JBZ-Raad
  - > terrorisme =/blijft een 'misdrijf' !!!
    - > vs VS: terrorisme = oorlogshandeling
  - > Europol, Eurojust, GOT's, bevrozing tegoeden, ratificatie uitleverings- en rechtshulpverdragen ...
  - > herinvoering interne Schengen-grenscontroles
  - > kaderbesluit terrorisme (SR-elijke definitie + sanctie) (infra)
    - > was sowieso gepland
    - > nutteloos maar niet slechter dan andere KB'n
  - > kaderbesluit Europees aanhoudingsmandaat (infra)
    - > was gepland voor ten vroegste 2010
    - > momentum misbruikt
  - > transatlantische politie- en justitiesamenwerking (infra)

Kaderbesluit terrorisme (1)

- > terroristische misdrijven = misdrijven van gemeen recht
  - > zoals b.v. grootschalige schade aan een infrastructurele voorziening, vervoerssysteem, eigendom
    - > risico van misbruik tegen gewelddadige demonstranten
  - > die door hun aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kunnen schaden (cf. G8)
  - > en opzettelijk gepleegd zijn met het oogmerk om
    - > een bevolking ernstige vrees aan te jagen
    - > de overheid of internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot verrichten of zich onthouden van een handeling
      - > ruimte voor staatsterreur/unilaterale militaire interventie
    - > de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen

Kaderbesluit terrorisme (2)

- > misdrijven m.b.t. terroristische groep
  - > = gestructureerde vereniging van meer dan 2 personen die sinds enige tijd bestaat en in onderling overleg optreedt om terroristische misdrijven te plegen
  - > nieuwe strafbare feiten
    - > leiderschap
    - > deelname aan (geoorloofde) activiteiten v/e terroristische groep, indien bewust van bijdrage aan plegen misdrijf, via
      - > verstrekken gegevens of materiële middelen
      - > financieren van activiteiten ervan op enigerlei wijze
- > andere terrorisme-gerelateerde misdrijven
  - > verstrekken materiële middelen, inclusief financiële hulp
  - > met oog op plegen terroristisch misdrijf

Kaderbesluit terrorisme: Evaluatie

- > Kaderbesluit
  - > uitgangspunt: specifieke antiterrorwetgeving nodig
    - > onjuist in licht van breed internationaal/nationaal acquis
  - > afgezwakt in preambule/overgenomen in art. 141ter Sw.
  - > 'meerwaarde'
    - > formeel strengere straffen voor bestaande misdrijven?
      - > voor de sport ...
    - > enige écht nieuw element = terroristische groep
      - > vehikel voor aanwending bijzondere opsporingstechnieken?
      - > = Belgische keuze (90ter Sv.) (geen EU-eis!)
  - > jammer dat het niet om dwingende maximumdefinities gaat
    - > zou stap voorwaarts zijn geweest! (cf Europees mandaat)
- > Belgische wet
  - > verbod bepaalde organisaties als zodanig te beschouwen als terroristische groep (cf. criminele organisatie) (art. 139.2 Sw.)

Kaderbesluit Europees aanhoudingsmandaat

- > vervangt uitlevering door blinde 'overlevering'
- > terreurbestrijdings-'meerwaarde' t.a.v. EU-uitleveringsacquis?
  - > neen: zie EU-Uitleveringsovereenkomst 1996
  - > voor terrorisme reeds politieke exceptie en dubbele incriminatie afgevoerd
- > wat doet 'Europees aanhoudingsdmandaat' dan wel?
  - > misbruik van rechtsinstrumenten (KB i.p.v. verdrag)
  - > dubbele incriminatie voor 32 misdrijven afgevoerd
    - > definitie uitvaardigende LS is bepalend (= zeer inconsequent)
  - > politieke exceptie in algemene zin afgeschaft
  - > non-discriminatie-regel formeel afgeschaft!!!
    - > quid verplichtingen LS onder Verdrag Genève?
    - > quid uitbreiding EU en mensenrechten?
  - > momentum 11/09/01 misbruikt voor strijd tegen intern terrorisme

Transatlantische politiesamenwerking

- > Europol-VS aanvullend akkoord 20/12/02 + notawisseling
  - > uitwisseling persoonsgegevens en aanverwante data
    - > aanvullend bij initiële overeenkomst 06/12/01 inzake strategische/technische informatie-uitwisseling
    - > doorbraak impasse noodzakelijk
  - > problemen
    - > geen adequatie-assessment van dataprotectieniveau
      - > gezien imperatief karakter van betere samenwerking EU-VS
    - > ruimte voor andere dan informatieve samenwerking
      - > samenwerking in GOT's?
    - > volkomen inhoudsloos specialiteitsbeginsel !!!
    - > geen recht op informatie, correctie, verwijdering
    - > geen aansprakelijkheidsregeling foutieve verwerking

Transatlantische justitiesamenwerking

- > EU-VS-Rechtshulpovereenkomst 25/05/03
  - > vrij beperkt qua mogelijkheden
  - > VS-vertrouwensmodel primeert op Europese law-model
  - > opnieuw: inhoudsloos specialiteitsbeginsel
- > EU-VS-Uitleveringsovereenkomst 25/05/03
  - > kater aan VS-zijde
    - > geconfronteerd met EU als blok (vs divide ut imperes)
    - > geen afschaffing politieke exceptie voor terreur
    - > geen afschaffing exceptie eigen onderdanen
  - > toch: problemen
    - > doodstraf-exceptie slechts facultatief
    - > geen waarborg tegen rechteloze detentie, stijl Camp Delta
    - > berechting door 'onpartijdig gerecht ingesteld bij wet'
      - > mogelijk 'militaire rechtbank'

Conclusie

- > terrorisme historische opstap naar JBZ-integratie
- > verder 'centrale plaats' behouden
  - > garanties uitleveringsrecht uitgekleeft
  - > behoort tot prioritaire EU-misdrijven
- > kaderbesluit terrorisme
  - > voornaamste kwaad aangericht in Belgische wet
- > kaderbesluit Europees aanhoudingsmandaat
  - > fundamentele rechten (non-discriminatie) onderuit
- > transatlantische politie- en justitiesamenwerking
  - > hart van Europees dataproductieacquis aan diggelen
  - > geen uitleveringswaarborgen tegen VS-oorlogslogica